

Anul I.

Oradea-Mare 1922. Maiu 15.

ȘCOALA NOUĂ

Revista pedagogică a corpului didactic primar din jud. Bihor.
Organul oficial al Revizoratului școlar din ORADEA-MARE.

Inserțiuni și reclame se publică după
tarif. Manuscrisele nu se înapoiază

Apare la 1 și 15 a lunii.

Sub conducerea unui
comitet de redacție.

Abo
Pe an
Pe 1/2 an
Redacția și A.
Rev.

IN JURUL ANCHETEI REVIZORILOR. — REFLECSIUNI ȘI OPINII ULTERIOARE. —

Raportul sumar, publicat de noi asupra conferințelor la cari au fost întruniți revizorii școlari din țară, în luna trecută, a avut darul de a stârni câteva observații juste și obiective, asupra chestiunilor, cari s'au tratat la București. Aceste reflecțiuni ne sosesc din partea dlui Revizor dela Cluj, care, din motive neatărnătoare de voința dsale — n'a luat parte la această anchetă. Cum aceste opinii ne vin din loc competent — dl dr. Will a fost inspector școlar și sub regimul ungar — și prezintă astfel tot interesul pentru oamenii de școală — cu asentimentul dsale și cu mici modificări de formă — am găsit, că e cu cale să le dăm publicității, pentru ca să le cunoască cetitorii „Școlii Noi” și'n special domnii revizori din Transilvania.

Vorba vorbă aduce și ideile ideii! Ar fi de dorit ca și alții să-se rostească asupra acestor probleme de actualitate, cari ne preocupă. Și am fi bucuroși să înregistrăm în coloanele revistei noastre chiar o discuție polemică pe tema aceasta. Lăsăm deci să urmeze scrisoarea adresată de dl dr. Will către dl Revizor al județului nostru:

Frate Tulbure!

Revista „Școala Nouă” ce o redactezi, în Nr. 7. aduce un raport cu titlul „Revizorii din toată țara la București”. Din acest raport văd, că la 7 și 8 Aprilie c. la București ați ținut consfătuiri cu privire la starea localurilor de școală. Regret, că la consfătuirile acestea eu n'am putut lua parte, pentru că — din cari motive nu știu — eu n'am fost încunoștințat.

De mult ar fi trebuit să ne strângem la București sau la Cluj și să ne sfătuim împreună ca să putem lucra după un plan unitar. Înainte însă de aceste conferințe era nevoie să avem un program, pentru că fiecare revizor să-și poată face propunerile în scris. Propunerile acestea să fie trecute apoi la secți și numai pe urmă să fie discutate în adunarea generală.

Durere, analfabeții sunt încă mulți și avem nevoie

de multe școale și de mulți învățători. Școlile nu se pot clădi de pe o zi pe alta, după cum nici învățătorii nu-i putem crește și pregăti la repezeală. În privința aceasta, dacă sunt lucruri bune la noi în Ardeal, ar trebuie să fie recunoscute și acceptate și de frații noștri din regat și cu toții să înlăturăm ceace e rău. Are dreptate fratele dr. Stroia, că după anul 1868 statul unguresc în multe comune s'a îngrijit de școli, a statificat multe școli comunale și confesionale. Dar totdeauna a pretins ca averea școlii, foste comunale sau confesionale, să rămână destinată pentru învățământ, dat fiind, că aceste averi s'au strâns din sudoarea poporului și astfel în locul prim poporul are drept la școală. Statul a avut dreptul să înființeze școli ori unde a voit, însă totdeauna el cerea ajutorul comunelor sau confesiunilor. Pentru că înainte de 1868 bisericile și comunitățile de avere (fondul grănicerilor, fondul săcuilor etc.) primeau donațiuni dela statul maghiar, ca din ele să grijească de școli. Prin urmare averile, și fondurile acestea nici astăzi nu se pot întrebuința, decât pentru învățământul popular. Chiar și dacă am statifica toate școlile și atunci statul ca suveran, iar poporul ca talpa țării, are drept incontestabil la școală. După cum școlile comunale au trecut în administrația statului tot așa pot trece și cele confesionale. Este vorba însă de susținerea lor în stare bună și de zidirea de școale noi. În trecut statul pretindea în multe locuri ca comuna să se îngrijească de susținerea edificiului școlar în stare bună. Aceasta se făcea pe o bază legală, căci fiecare comună presta 5% sau 10% dare și astfel impozitul acesta nu era propriu zis o „dare școlară”, ci era o „dare comunală”, pe care o plătea tot omul.

Vi-s'a spus la conferință, că învățătorii confesionali statificați pe loc sunt și rămân statificați definitiv. E bine, dar învățătorii aceștia trebuie și plătiți. Retribuția lor, asigurată până acum din partea comunelor bisericesti, ar trebui asigurată și pe mai departe pentru scopurile învățământului, fiindcă aceste venituri nu se

pot folosi, decât pentru școală și cultură. Statul să asigure salariul, dar învățătorii să fie plătiți regulat, dupăcum era în trecut, când fiecare învățător de stat la prima a luni își ridica salariul dela perceptorat fără nici o piedecă și fără nici o întârziere. În trecut, ba chiar și în timpul revoluției din Ungaria, învățătorii de stat erau plătiți regulat. În județul Szabolcs, unde mă aflam eu ca inspector școlar sub regimul lui Szamuelli, au fost plătiți chiar pe 3 luni înainte. Învățătorii sunt lumina poporului. Ei trebuie plătiți regulat, dacă vrem ca lumina aceasta să lumineze spre binele neamului și al statului. Durere multe lumini s-au stins și, acum neavând oameni, n'avem cu ce să le aprindem.

Ni-se spune, că avem școli normale destule. Eu admit, dar în trecut Inspectorul școlar avea o legătură strânsă cu școala normală și nici un absolvent nu părăsea preparandia fără ca revizorul să nu-l cunoască. Acum văd, că suntem eschiși dela controlul școlilor normale, cari astfel lucrează *pentru noi, însă fără noi*. Revizorul școlar — mai bine zis inspectorul școlar, pentru că noi nu „revizuim“, ci „*inspectăm*“ școalele — ar trebui să fie delegat din oficiu a inspecta școalele normale și a lua parte la toate examenele. În trecut fiecare școală normală își avea eforia sa, compusă din oamenii cei mai de valoare, iar președintele acestei eforii era inspectorul școlar, fără de știrea căruia nimic nu se întâmpla în județ referitor la creșterea învățătorilor, înființarea școalelor și cultura poporului.

Ai spus la conferință, că prefectii să fie autorizați a impune comunelor un impozit special pentru zidirea școlii primare. Ai dreptate, însă impozitul acesta de 10% sau 15%, cât va fi, ar trebui să fie votat de parlament, cum am făcut eu propunerea în trecut. Din suma aceasta fiecare județ după împrejurări să-și primească cota din care să poată edifica școli și să le poată păstra în stare bună. De sigur nu vom putea să edificăm deodată 25.000 de școli, însă după un plan bine alcătuit în curs de 10—20 de ani vom putea avea multe școli. Prin colecte la noi în Ardeal școli anevoie vom edifica. Vei fi știind, că în trecut oficiul de statistică în conșlegere cu inspectorii școlari au lucrat un plan minușios după județe, în baza căruia școlile noastre românești în scurtă vreme aveau să fie statificate. Tot asemenea am putea proceda și noi, dar să înțelege cu mai multă minte și toleranță. Din pădurile statului, da, se pot da lemne cum ai cerut Tu, pentru școale, însă lemnele acestea să fie folosite exclusiv pentru zidirile școlare. În trecut pentru o comună am primit gratuit o așa cantitate de lemne, încât am putut ridica școala fără de nici un ban. (Avem păduri destule și totuși noi, funcționarii de stat, tremurăm de frig!) Vezi bine, pădurile trebuie folosite în locul prim pentru școli, fiindcă și pădurile sunt obștești, adică tot statul le-a donat bisericilor sau comunităților. Ai dreptate, că Ministerul Instrucțiunii să intervină la forurile competente bisericești pentruca

într'o formă oarecare să predea și localurile școalelor confesionale. Aceasta însă trebuie să se facă de urgență și fără de nici o piedecă, pentruca să ne putem îngriji de repararea lor. Aceste localuri pot rămânea și mai departe ca averea comunelor bisericești, dar folosința lor să fie asigurată pentru stat, care nu este altceva, decât *școala populară*, la care are drept tot satul.

Rolul revizorilor, mai bine zis al inspectorilor școlari regești din trecut, era dupăcum știi foarte important. El era un funcționar de stat superior, în rang de consilier. Nu era sluga prefectului, dimpotrivă prefectul maghiar nimic nu făcea în județ fără știrea inspectorului școlar. (N. R. *De chestiunea aceasta ne vom ocupa special în „Școala Nouă“.*)

Eu cred în fine, că noi nu avem lipsă urgentă de „zonă cultură“ și nu trebuie să naționalizăm școlile primare ale minorităților, ci trebuie să facem aceea ce nu s'a făcut sub regimul maghiar, adică să lucrăm ca *minoritățile să se simtă bine în țara Românească și să trăim cu dănele în cea mai bună înțelegere și armonie*. Numai prin cultură ne impunem! Ne trebuie cultură și școală multă, ca să putem scoate țara la liman. Văd și eu, că cu școlile primare nu ne prea putem lăuda înaintea străinilor. Dar să nădăjduim în viitor!

Mai zice darea de seamă, că ni-se cere un tablou despre localurile școlare, cari vor trebui clădite și reparate, pentruca apoi să se țină o nouă întrunire în luna lui Maiu. Ar fi de dorit ca pentru alcătuirea tabloului să ni-se dea un ordin precis, ca să putem culege datele necesare și apoi colo în Septemvrie să se țină o întrunire la Cluj, ca să putem lucra temeinic și să ne putem sfătui împreună asupra tuturor nevoilor noastre.

Aud, că e vorba să ni-se taie din salariu. Dacă voi acolo la București n'ați avut nimic de zis, ce să mai zic eu de aici?

Cluj, la 25 Aprilie 1922.

Te salut cu drag:

Dr. G. Viit.

*

Domnii revizorii, care ar dori să-și expună vederile sunt rugați a ni-le trimite, ca să le publicăm imediat în numărul viitor. Chestiuni importante, chestiuni de mare interes și actualitate ne stau în față. Acum e momentul să le lămurim și să ne afirmăm. În special ni-se impune să luăm o atitudine uniformă față de noua situație creată în învățământ prin statificarea învățătorilor confesionali. Situația nelămurită și echivocă din prezent nu mai poate dăinuși, decât în paguba însăși a problemei. Din partea superiorității întârzie directiva, care o așteptăm. Am dori deci ca cât mai mulți domni revizori și bărbați de școală să se rostească. Coloanele revistei noastre sunt la dispoziție!

(gh. t.)

Sufletul artistic al copilului.*)

În observarea educației copilului, o latură de cea mai importantă pentru formarea și complectarea ulterioară a caracterului copilului este partea artistică ce rezidă în sufletul născând al copilului.

A ști să l îndrumezi și să i cultivi acest dar natural, este a l ocroti mai târziu în vârsta matură de toate influențele pernicioase ale mediului social, este a crea din fiecare copil o personalitate întreagă, cu caracterul precis, cu opinia lui sigură, cu inițiativa lui individuală, în toate împrejurările vieții.

Copilul iubește prin atavism natura. Deprinzându l a o admira, îl vom sustrage mai târziu din localurile închise, și l vom obișnui a trăi în mijlocul adevăratei atmosfere prielnice sănătății lui trupesti și sufletești. Sănătos la trup și volos la suflet, el va pași vânos pe calea spinoasă a vieții.

Înainte ca influența educației să fie simțită de copil, putem remarca în el oarecari trăsături particulare ale impresiunilor sale quasi-estetice.

La începutul vieții sale, în casa părintească oricine a observat că pe copil îl fascinează orice frumusețe aparentă: flacăra focului, jucăriile strălucitoare, jocul razelor solare pe o oglindă, etc. În afară de casă, murmurul apei, o livadă smălțată de flori, zăpada căzută de curând îi extaziază, și mai târziu luna și stelele îl îndreaptă atenția spre frumusețile naturii! Această natură neperitoare, veșnic tânără rămâne toată viața pentru om — regele său — una din principalele sale bucurii.

Înaintând în evoluția sentimentului artistic, copilul începe să cunoască culorile și să aibă preferință pentru anume culori.

Preyer descopere, făcând experiențe cu fiul său, că în anul al II-lea al existenței avea o preferință remarcabilă pentru culorile strălucitoare și luminoase, astfel ca roșu și galben. Experiențele au fost făcute și de alți psihologi și observatori ai copilului. Către al III-lea și al IV-lea an al vieții simțul său estetic începe să fie remarcat și preferința pentru anume culori să se fixeze.

După co'ori, vine forma obiectelor, care atrage atenția copiilor. Copilul mic este atras de arcul curbeului, de rotunjimea mingei, a corpului mlădios al pisicii, pe care o mângâie.

Că, copilul mic este fermecat de formele lucrurilor, aceasta ne-o dovedește preferința ce o arată el tuturor lucrurilor mici. Pasiunea sa pentru micile pă'ărele, pentru insecte, scoici, precum și locul important ce l dă în vocabularul său, la tot ceea ce exprimă ideea de mic, de micuț, denotă din vreme un gust particular, înăscut.

La această epocă sentimentul estetic este mai complex, căci interesul copilului pentru tot ce este

mic și de aparență fragilă, implică și sentimentul de milă, care începe să se desvolte în el.

Tot așa urmărind neîncetat copilul, vedem că, după culoarea și forma obiectelor, el dobândește ideea din ce în ce mai precise de contur, de simetrie și de proporțiuni.

Unii copii, chiar înainte de a se începe cu ei educațiunea pozitivă, câștigă un carecare simț al regularității și simetriei.

Trăind neîncetat în mijlocul celor mari, cari dau atenție regularității și simetriei în viața casnică, văzând necontentit legile fixe, după care se conduce mecanismul unui menaj, aranjarea și curățirea camerilor, așezarea mesei pentru mâncat, etc.: toate aceste amănunte, punând baza unei rigidități morale, dau copilului și elemente de o valoare estetică.

Așa dar, aceste plăceri elementare procurate copilului de: lumină, culoare, formă, contur, simetrie, regularitate, constitue baza unei vagi precepțiuni a frumuseții.

Un mic copil poate fi capabil de o reală admirațiune pentru figurile frumoase ale semenilor de vârsta lui, cât și ale persoanelor mari căci, în această admirațiune se amestecă elemente diferite: strălucirea ochilor, și farmecul unei voci dulci și muzicale.

Acelaș izvor îl are și iubirea lui nemărginită pentru flori, căci el percepe mai bine decât prin oricare alt lucru frumusețea culorilor, formelor, simetriei și regularității.

Florile, aceste mici minuni de intuiție pentru copii, cu misterioasele lor culori catifelate sunt anume făcute, ca să încante vederea micului copil. S'a constatat că mai toți copiii cari au trăit liber în mijlocul câmpiilor zmălțate de flori și al grădinilor și au avut libertatea să atingă florile, au devenit unii celebrii artiști, alții mari admiratori ai frumuseții eterne pământestii.

Aci intervine — la această epocă — și datorita școlii de a promova mai departe simțul artistic al copilului. În excursiunile pe cari Institutorii le fac cu elevii, să se lase la o parte formele rigide și pedante de a clasa impresiunile după anumite reguli mai dinainte stabilite. Spontaneitatea sentimentului artistic înăscut în copil îl va îndemna să observe și să exploreze frumusețea infinită a florei câmpiilor, dealurilor și pădurilor.

În consecință, atât în familie, cât și în școală — îndrumând neîncetat atenția copilului spre observarea și admirarea naturii, vom face din copiii noștri oameni liberi — cari vor prefera oricând, în viață, aerul îmbalsămat și dă'ător de viață al pădurilor — aerul confinat, plin de miasme al cafenelelor și al cluburilor și numai atunci vom reuși a prefăce radical societatea de azi.

Tatiana N. Bobancu.

Institutoare Pitești.

*) Reproducem acest interesant articol din revista „Școala română” Nr. 7-8.

O lecție practică la clasa IV:

Lupta lui Mihai Viteazul la Călugăreni.

Introducerea. a) Ce râu trece prin București? Al cui afluent este Dâmbovița? Ce afluenți are Argeșul pe partea dreaptă? (Se scoate un elev la hartă să arate Neajlovul. Se arată elevilor drumul dintre Giurgiu și București pe hartă. Dacă nu se găsește hartă propunătorul va face o hartă pe tablă însemnând în ea localitățile și râurile de cari are nevoie. Se spune că acest drum trece printr-o vale strimță, pe care apa Neajlovului o preface într-o mlaștină greu de trecut. Valea aceasta îngustă trece printre două dealuri acoperite cu păduri și se cheamă *Vadul Călugărenilor*; aici se găsea un pod de lemn. V'a plăcut bătlăile pe care le-ați auzit despre Români și dușmanii noștri?

b) Dacă toți veți fi cuminți vă voi povesti astăzi o luptă mare pe care Mihai Viteazul a avut-o cu Turcii.

Tratarea. a) S'a mâniat rău de tot Sultanul când a auzit că Mihai a omorât pe toți Turcii din București și a prădat cetățile Giurgiu și Siliștra: și mâniat cum era chemă la dânsul pe vestitul său general Sinan—Pașa și-i spuse: la-ți oștire câtă vrei și mergi de adu viu sau mort pe „ghiaurul“ de Mihai. Și și-a luat Sinan armată câtă frunză și iarbă peste 100.000 de truci și a pornit spre țara muntenească pe jos, fiindcă pe vremea aceea nu erau drumuri de fier; ba și-a luat cu el și steagul cel mare al Turcilor cu care ei se credeau nebiruiți.

Mihai află că Turcii vin spre Muntenia și deși era singur, fiindcă nici unul din aliații lui nu-i trimiseră ajutor, nu se înfricoșează.

El își trimise familia la Sibiu ca să fie mai în siguranță și cu mica lui oștire, — vre-o 16.000 oameni, — se duce la Dunăre, să oprească năvălirea în țară a Turcilor cari sosiseră după mai multe zile de drum. O lună de zile, aproape, Mihai isbuti să țină armata turcească pe loc; însă văzând că în câmp deschis nu poate lupta cu atâta mulțime de oameni se hotărî să se retragă în valea cea strimță a Neajlovului, la Vadul Călugărenilor și așteptară acolo ca să sosească oștirea păgână.

În ziua de 13 august 1595 (se scrie pe tablă) sosește și Sinan la Călugăreni și pe când ostașii lui mergeau printre cele două dealuri ale văii cântând cântece de biruință, deodată Români ies din păduri și aruncându-se asupra Turcilor, începură a omorî în dreapta și în stânga cu săbii, coase și topoare. Răsuna alea de gemetele și vaetele Turcilor și chihotele de vitejie ale Românilor... Ostașii lui Sinan încep să se dea înapoi văzând furia Românilor, însă Sinan îi îmboldește ca pe vite dinapoi, și șiruri proaspete de Turci se aruncă din nou în luptă și lupta se întetește din ce în ce mai tare. Fiind mulți, Turcii reușesc, după o luptă grozavă, să treacă podul de lemn depe Neajlov, iar oastea cea mică a lui Mihai, istovită de oboseală, abia se mai ține pe picioare.

Văzând aceasta, Mihai își strânse oastea și cu toți se rugară lui Dumnezeu să le ajute, apoi domnul

le vorbi despre vitejia strămoșilor, vorbe la auzul cărora soldații parca se mai învioraseră. Și ca să-i îmbărbăteze și mai mult, Mihai smulge o secure cu două tășuri dela unul din soldații săi și făcându-și semnul crucii se repede ca un fulger în mijlocul turcilor și omoară în dreapta și în stânga pe toți câți întâlnește. Români însuflețiți de curajul lui Mihai se repezără cu mai mare putere asupra Turcilor, Turcii înfricoșați de curajul nemaipomenit al Românilor încep să fugă și în iuțea fugii lor și în îmbrânceala și grămădeala dupe pod, Sinan fu trântit în mocirlă cu cal cu tot așa de tare încât s'a lovit de pod rupându-și ulfimi doi dinți cari îi mai rămăseseră în gură, și ar fi fost omorât dacă nu săreau niște ostași să-l scoată la mal. Multe steaguri și proviziuni a luat Mihai; chiar steagul cel mare, pe care îl luase Sinan crezând că va birui, se găsea acum în mâinile Românilor, iar apa Neajlovului se înroșise de atâta sânge păgănesc.

Rezumat I. Turcii pornesc spre Muntenia, Mihai îi întâlnește și-i bate la Vadul Călugăreni.

Deși Mihai învinse pe Turci, totuși a mai continua lupta încă o zi însemna să-și piardă toată oștirea și seara el se sfătui cu căpitanii săi și cu toți chibzuiră că mai bine e să se retragă la munți, ca să se odihnească ostașii, oboșiți peste măsură. Și chiar în acea noapte, așa oboșiți cum erau pornesc pe Argeș, la munți, unde au șezut aproape două luni de zile. În acest timp Sinan-Pașa se duse la București unde lăasă un pașă de pază, apoi la Târgoviște unde se întări cu ziduri și cu tunuri multe așteptând pe Mihai. Când Mihai se odihnea cu armata sa în munți, sosi și Sigismund Batori din Ardeal cu oastea sa și amândoi plecară spre Târgoviste pe care o înconjurară și în câteva zile puseră stăpânire pe ea alungând pe Turci. Sinan văzând că nu mai e chip a sta în fața viteazului domn român, se îndreptă spre București, iar de aici spre Giurgiu silind cât mai repede să părăsească Muntenia. Când Turcii trecură pela Călugăreni, își aduseră aminte de bătaia pe care o mâncaseră aci și de frică îi se părea că după fiecare copac se vede un român; din această cauză se îngrămădeau și fugeau ca fiecare să scape mai repede de Călugăreni; ajunseră la Giurgiu unde se pregăteau să treacă Dunărea pe un pod, dar Mihai nu întârzie, ci se arată în urma lor. Spaima le-a fost grozav de mare. Cei ce se găseau pe pod aruncă tunuri și care în apă ca să poată fugi mai repede pe malul celălalt, cei după mal se aruncă în Dunăre și mor înecați, iar în vremea când Turcii se îngrămădeau pe pod, Mihai pune tunurile să bată. Câteva ghiulele nemeresc în pod și-l rup în două; cei dupe pod cad în apă și valurile Dunării, ca gura unui uriaș, înghite dintr'odată pe toți vrășmașii.

Sinan care apucase să treacă pe malul celălalt privește cu durere cum i se pierde înecată falnica sa oștire. Cu pușinii ostași ce-i mai rămân pleacă îngândurat spre Constantinopol. Ce credeți că i-a făcut Sultanul? (I-a pedepsit, răspunde un școlar care povestește)

tește cum a auzit dela tatăl său că a fost pedepsit un soldat care a fugit dupe front).

Și Sultanul a pedepsit pe Sinan-Pașa scoțându-l din slujba de general și alungându-l din Constantinopol.

Văzând Sultanul că nu-i de glumit cu Mihai s'au împăcat amândoi, iar Mihai, de părere de bine că a scăpat de un dușman așa de puternic, i-a trimis ca dar un cal frumos și sabie cu pietre scumpe.

Și așa s'a terminat bătălia dela Călugăreni.

Rezumat 2. Mihai primește ajutoare, alungă pe Sinan și se împacă cu Turcii.

b) Se face reproducerea liberă, cu copiii cei mai buni, dupe punctele scrise pe tablă, ajutându-i prin întrebări unde ei au uitat.

c) Cine a mai bătut pe Turci așa de tare? Cum era locul pe care îl alesese Ștefan cel Mare la Podul Înalt? Dar cel pe care-l alesese Mihai la Călugăreni? Dece și Ștefan și Mihai și-au ales astfel de locuri? (fiindecă numai în astfel de locuri cu o armată mică se poate învinge una mare.) Se vorbește de războiul din 1916—1919. Cum s'au purtat Românii în toate luptele pe cari le-au avut cu dușmanii și ce suntem datorii noi?

d) Și noi ne vom apăra țara ca strămoșii și părinții noștri.

Incheerea. a) Ce ziceți voi, toți cari pleacă la războiu se întorc acasă? Cum se cheamă acei cari mor pentru patrie? (viteji, eroi) Cum se numesc copiii celor cari nu s'au mai întors din războiu? (orfani) Are cine să mai îngrijească de ei, să le dea tot ce le trebuie? Se vorbește copiilor de datoriile ce avem față de orfanii de războiu.

b) Copiii se înscriu să ajute cu caiete, creioane, penițe, etc pe elevul Filip Ioan din clasa III care e orfan de tată.

Anghel P. Nicu,

învățător la școala de aplicație
din Oradea-Mare.

Ce poate face o școală normală la graniță.

Școala normală de băieți din Oradea-Mare a dovedit, cu ocazia serbărilor Invierii, că rolul unei școli normale, mai ales aici la granița țării, este covârșitor.

O bună parte dintre elevii claselor superioare, toți din Vechiul Regat, au rămas de vacanță la școală și, ca să nu stea fără rost, s'au împărțit în grupe și au organizat serbări prin satele românești de la graniță. Jocuri și danțuri naționale, în costume oltenesti, moldovenești și din toate colțurile țării, au impresionat deosebit pe Bihoreni, intoxicați până acum numai cu ceardașurile ungurești. Piesele lui Aleksandri, jucate cu multă însuflețire de către elevi, recitățile din poezii mari au trezit parcă la

viață nouă pe cei ce n'au mai văzut manifestare românească. Ținem să pomenim mai ales serbarea de la *Cefa*, unde entuziasmul a ridicat satele, precum și pe cea de la *Ghiriș*, unde cuvântările inflăcărâte ale directorului școlii normale au desamortit parcă pe cei narcotizați de maghiarism.

Aici, la Ghiriș, țărani au înțeles că originea lor este mai nobilă, de cît a celor ce i-au învățat ceardașul, că limba lor e mai frumoasă, că neamul lor e mare și puternic. Au înțeles că granița adevărată a neamului nu este nici de zid, nici de munte, ci este făcută din suflet.

Directorul școlii normale dl Gh. Bofa a aranjat de altfel un program de colindare a satelor de la graniță, tocmai bazat pe această necesitate națională: *rechemarea la viață românească a grănicerilor și ridicarea zidului sufletesc de graniță.*

Probleme frumoase.

Am găsit într'o școală dela țară, un colț de răcoare și de poezie neașteptată.

Este colțul unde sunt grupați pentru lecția de socoteli, zece micuți băieți și fete în cursul preparator. Școala este mixtă, cu un singur învățător. Învățătorul a dat de lucru cursului elementar; și s'a așezat în mijlocul micuților din cursul preparator, care se joacă cu bețișoarele, prin ajutorul cărora figurează, citesc, adună, scad numerile mici scrise mai dinainte pe tablă. Penițele celor mari aleargă pe folie caetelor. Stau pe catedra învățătorului și privesc prin geamurile strălucitoare dealul acoperit de arbori violeți și roșcați, străbătuți ici și colo de albeața argintie a câte unul plop. și în jos gârla curge limpede printre malurile-i strâmte.

Și nu știu dacă fereastra inspiră, căci învățătorul inventează deodată probleme frumoase, plăcute, vii, cari au atracțiunea realității, farmecul unei povestiri copilărești, și mă fac să-mi aduc aminte de acele poezii japoneze, cari, zugrăvesc și evocă în două versuri.

„Mama lui Andrei” — Andrei surăde și camarazii îl privesc — „Mama lui Andrei face cașcavale. Ea a făcut zece . . .”

Ochii micuților parcă spun că a făcut prea multel — „Un negustor din B. (satul alăturat) a cum-părat patru. Câte cașcavale îi mai rămân?” Răspunsul nu se face prea mult așteptat, el vine triumfător. Da, e plăcut să socotești în gând cașcavalurile cele gustoase cari fac renumele ținutului, și pe cari le-a fabricat mama lui Andrei!

Dar numai decât învățătorul le prinde din nou atenția lor sburdalnică: „Pe acoperiș erau 6 porumbel frumoși . . .” A spus aceasta, cu aerul că admiră frumoșii porumbel, cu pene sclipitoare, cu pene mari și gata de sbor. Se oprește o secundă, toți ochii îl privesc și rād. „Cineva a făcut sgomot . . .” Oh! spun

copili. „Au sburat trel. Câți au mai rămas . . ?” Toți știau.

Nu este aici mai mult de cât calculul mintal? Nu se esită astfel toate facultățile imaginative ale micuților?

Și mai notez, încă, textual ca și pe celelalte, această a treia — să l zic *problemă*? Cuvântul amîn tește de obicei cifre atât de seci și de zeci!

— „Intr'un cuib, un cuib frumos de prlvighetoare, erau cinci puișori”. Acest imperfect anunță drama apropiată și sprâncenile încruntate arată că ei așteaptă. „Un copil răutăcios a luat patru. Câți au mai rămas?” Și după răspuns, învățătorul adaugă: „Ce credeți voi despre acest copil răutăcios?”

Și copil indignați răspund în cor: „Este un rău! . . Este un hoț! . .”

Iată lecția, sau mai bine zis *sugestiunea morală* sinceră, directă, care țășnește la întâmplare și pe care programul o recomandă. Tot ce s'a spus a fost deschis, sincer ușor, fără pretențiuni și foarte scurt.

Și am strâns mâna acestui adevărat învățător, care iubește viața, o sugerează așa cum e, frumoasă, bună — acestui poet, care nu cunoaște ce comoară are în suflet.

E. Blanguérnon.

Școala sufletului.

Și intenționez să repet doar constatarea, făcută de atâția, că școala noastră de azi, cu sistemele ei tradiționale și ruginite, nu-și îndeplinește menirea.

În adevăr, elevul plâpând și meleabil, e îndopat cu date, formule, definiții istorii felurite și multe inutile, cari sfârșesc prin a face din absolvent de liceu, un simplu acumulator de cunoștinți varii și disperate.

Forțele profesorilor și ale elevilor se irosesc astfel pe un drum plicticos și fără țel. Orele de lectiuni sunt o datorie silnică, impuse ambelor părți.

Și aceasta pentru că se ignorează un lucru foarte esențial: *sufletul elevului*.

Școala de azi neglijează complect acest suflet care trebuie modelat și cultivat, în urmărirea unui scop suprem: fericirea societății.

În fiecare din noi sălășluște instinctul simpatiei sociale. Educat acest instinct se ridică la înaltul sentiment al prieteniei. Prietenia între oameni, prietenia între popoare, e cheia care va încuia din nou, în legendara cutie a Pandorei, toate relele și nenorocirile omenirii.

Dar, pentru a se ajunge aci, pedagogia trebuie să-și modifice radical obiectivul. Ea trebuie să se întemeze, nu pe puterea de aprehenziune a copilului, ci pe maleabilitatea sufletului lui, capabil de a fi educat în direcțiunea voită de profesor.

O lume nouă, mai bună și mai omenoasă, tinde să se închege acum, după cataclismul moral, pricinuit

de marele război. Pentru statornicirea ei ne trebuie școala cea nouă: *școala sufletului*, școală care să înspire din începuturile ințiripate de Tolstoi în Rusia și Rabin-dranath Tagore în India. Școala care să-și cunoască menirea, aceea de-a îndruma sufletele tinere cari i se încredințează, pe calea largi și primitoare a iubirii semenului.

A Munte.

PARTEA OFICIALA.

I.

Nr. 40.000—922.

Ordin circular

referitor la nostrificarea diplomelor învățătoarești ale minorităților din Ardeal.

§. 1. Diplomele învățătoarești câștigate în străinătate după 1 Decembrie 1918 trebuie nostrificate.

§. 2. Numai diplomele învățătoarești ale cetățenilor români pot fi nostrificate.

§. 3. Nostrificarea diplomelor învățătoarești constă dintr'un examen suplimentar de capacitate ce se va trece la vre-o școală normală de stat.

§. 4. Materiile examenului suplimentar de capacitate sunt limba și literatura română, istoria, geografia și constituția patriei, conform programei analitice pentru școlile normale de stat și conform regulamentului pentru examenile de capacitate valabil pentru școlile normale de stat.

§. 5. Petițiile pentru nostrificarea diplomelor învățătoarești se adresează către Ministerul Instrucțiunii publice și se prezintă în fiecare an până la 1 Mai, direcțiunii școlii normale de stat, unde dorește respectivul nostrificarea diplomei.

§. 6. La petiție se anexează un certificat comunal, că respectivul este cetățean român, bucurându-se de toate drepturile civile și politice, actul de naștere și dip'oma.

§. 7. Direcțiunile școlilor normale de stat trimit cererile Ministerului Instrucțiunii Publice în fiecare an până la 15 Mai spre admiterea la examen de nostrificare.

§. 8. Termenul nostrificării este cel prescris pentru examen de capacitate în școlile normale de stat.

§. 9. Pentru examen suplimentar de capacitate se va plăti în ziua examenului la mâna directorului școlii normale de stat, 100 (unasută) Lei care sumă se va distribui între profesorii comisiei de examinare.

§. 10. Ordinul acesta intră în vigoare în ziua publicării. Dispozițiile contrare lui, sunt și rămân abrogate.

Cluj, la 25 Febr. 1922. *

II.

Nr. 5555/922.

Ordin circular,

privitor la limba de predare în școlile primare confesionale evreești.

§. 1. Din sensul §-ului 44. al legii XLIV. din 1868, al §-ului 18. al legii XXVII. din 1907. precum și în sensul §-ului 9 al tratatului, încheiat între principalele Puteri Aliate și România, la Paris, la 9 Decembrie 1919, limba de predare în școlile primare confesionale evreești din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș după dorința comunelor bisericești evreești, este,

1. sau limba română,

2. sau limba evrească, eventual idiș (jargon.)

§. 2. Școlile primare confesionale evreești, cari nu se conformă acestor dispozițiuni, se vor urmări conform dispozițiilor §-ului 15. al legii XXXVIII. din 1868 și după trei avertismente vor fi desființate și înlocuite cu școli primare de stat.

§. 3. Comunele bisericești evreești din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, cari susțin școli primare confesionale, sunt obligate a-și prezenta prin revizorul școlar competent Ministerului Instrucțiunii Publice până la 1 August 1922 o declarație că, ce limbă de predare vor întrebuiți dela începutul anului școlar 1922—1923.

§. 4. În școlile primare confesionale evreești numai în anul școlar 1921—1922 se mai poate folosi limba germană sau maghiară ca limbă auxiliară.

§. 5. Revizorii școlari sunt invitați a aduce la cunoștința ordinul acesta tuturor comunelor bisericești evreești, cari susțin școli primare confesionale.

Cluj, la 4 Martie 1922.

Director General: (ss.) **Mateiu.**Pentru conformitate:
(ss.) **Gh. Tulbure**, Rev. șc.

III.

Nr. ad. 34.000—1921.

Ordin circular.

Privitor la ușurarea examenelor de echivalare ale învățătorilor confesionali minoritari. În legătură cu ordinul nostru circular Nr. 34.000—1921 din 25 Februarie 1922. privitor la examenul de echivalare al învățătorilor confesionali minoritari, pentru ușurarea acestui examen, luăm următoarele dispozițiuni întregitoare: 1. Consistoriile minoritare din Transilvania, Banat, Maramureș și Crișana, au libertate de a aranja pe speșele lor cursuri din limba română, istoria geografia și constituția patriei. §. 2 Cursurile acestea nu pot dura mai puțin, decât 2 luni sunt de a se termina până la 1 Septembrie 1922. §. 3. Consistoriile sunt îndatorate de a cere dela Ministerul Instrucțiunii dir. gen. Cluj delegarea unei comisii, înainte căreia vor depune învățătorii examenul de

echivalare. În cerere se anexează planul cursului, precum și tabloul învățătorilor. Cererile pentru delegarea acestei comisii, sunt a se prezenta cel mai târziu 15 zile înainte de terminarea cursului. Speșele comisiei examenitoare le supoartă Ministerul Instrucțiunii în sarcina bugetului statului. §. 4. Intrucât Consistoriile minoritare vor aranja cursurile acestea pe speșele lor, în vacanța. (Iunie și Iulie a. c.) și în conformitate cu ordinul Nr. 34.000—1921 din 25 II. 1922 în orașele Gherla, Târgul Murăș Oradea-Mare, Timișoara și Sibiu și intrucât numărul învățătorilor se va urca cel puțin la 50 (cincizeci) suntem dispuși a suporta speșele profesorilor cari vor conduce aceste cursuri rezervându-ne dreptul de a încredința pe aceștia cu predare a materiilor acestor cursuri. §. 5. În cazul, indicat în §. 4. directorii cursurilor vor fi cei designați cu ordinul nostru Nr. 34.000—1921 pentru comisii examenitoare, iar profesorii, propuși de director și confirmați de noi §. 6. Consistoriile minoritare sunt invitate de a ne prezenta până la 1 Iuliu 1922 o declarație dacă uzează de favorul acordat cu acest ordin întregitor. În cursul pozitiv sunt invitate chiar în scopul reușitei cursurilor a lua contactul cu directorii comisiilor examenitoare și mai ales a le trimite până la 15 Maiu tabloul învățătorilor cari vor participa pe speșele Consistoriilor la cursuri de vară. §. 7. Intrucât numărul învățătorilor avizați la curs se urcă la 50 directorii comisiilor examenitoare sunt invitați se ne facă propunerii pentru aranjarea acestor cursuri. Directorii vor face propunerii verbale între 15 și 20 Maiu a. c. la secția VI. a acestui directorat. §. 8. Dispozițiile ordinului Nr. 34.000—1921 din 25 Februarie 1922 referitor la examen de echivalare al învățătorilor confesionali minoritari cari nu au Consistor în țară, rămân neschimbate. §. 9. Intrucât Consistoriile minoritare până la 1 Maiu a. c. nu uzează de favorul de a putea aranja cursuri pe speșele lor, ordinul nostru suscitât este și rămâne valabil și pentru învățătorii confesionali minoritari cari au Consistorii în țară. §. 10. În ce privește materia cursurilor, și a examenilor dispozițiile luate cu ordinul Nr. 34.000—1921 din 25 Februarie 1922 sunt și rămân neschimbate. Cluj, la 13 Martie 1922. Director General: Mateiu m. p. L. S.

Pentru conformitate:

Oradea-Mare, la 5 Mai 1922.

Gh. Tulbure (ss.)

revizor școlar.

IV.

Nr. 948—1922.

Circular

către toți învățătorii de stat și statificați din județul Bihor.

Pentru pregătirea Statelor personale ale învățătorilor conform ordinului Nr. 7000—1922 VI. toți învățătorii de stat și statificați (dela școlile confesio-

nale gr. ort. și gr. cat.) sunt convocați precum urmează :

1. Plasa *Centrala, Ceica, Cefa, și Salard* pe Luni 15 Mai ora 9 a. m. în Oradia Mare la Revizoratul școlar.

2. Plasa *Aleșd* pe Joi 18 Mai ora 9 a. m. în Aleșd la școala primară de stat din localitate.

3. Plasa *Salonta și Tinca* pe Vineri 19 Mai a. c. orele 9 a. m. în Salonta Mare la primărie.

4. Plasa *Marghita, Mihaifalău și Sechehid* pe Sâmbătă 20 Mai a. c. în Sechehid la școala primară de stat.

5. Plasa *Beiuș și Vașcău* pe Joi 18 Mai a. c. ora 9 a. m. în Beiuș la școala primară de stat.

6. Plasa *Beliu* pe Miercuri 17 Mai a. c. în Beliu la primărie.

De altcum învățătorii se vor putea prezenta la centrul cel mai apropiat din punct de vedere al comunicației, având însă a se conforma datei fixate pentru centrul respectiv.

La aceste anchete învățătorii vor aduce cu sine toate documentele ce le posedă referitor la studii începând cu școala primară, referitor la situația familială, la serviciu, la serviciul militar și la pensune. Cele păstrate la Revizoratul școlar le vor duce cu sine organele de control.

Cei ce nu se vor prezenta, sau nu vor aduce cu sine actele complete își vor pierde drepturile la leafă, gradați și vor fi urmăriți pe cale disciplinară.

Oradea-Mare, la 8 Mai 1922.

Revizoratul școlar.

INFORMAȚIUNI.

Ministerul instrucțiunii e înștiințat directoratele generale de instrucție din teritoriile alpine, că pe viitor numirile de profesori titulari definitivi sau provizori — se vor face direct de minister, directoratelor rămându-le numai dreptul de a numi suplinitori.

Ministerul instrucțiunii a cerut directoratelor generale de instrucție din nouile ținuturi să desemneze câte un delegat, cu gradul de șef de serviciu sau subdirector, în administrația centrală a ministerului.

Convocare. În baza delegării din partea comitetului secției județului Bihor a Asociației Învățătorilor români din Ardeal, Banat și părțile ungurene convoc pe D-nii învățători din plasa Vașcău pe ziua de 7—20 Mai a. c. orele 11 a. m. la ședință extraordinară în școala primară de stat din Vașcău, pentru constituirea subsecției. (Se alege președinte, vicepreședinte, secretar, cassar și controlor.) vasele Sala delegații secției.

Girant respons: **P. Coroiu.**

Leafa pe Mai a învățătorilor de stat s'a ordonanțat Chitarețele s'au trimis la perceptoratele concernente A celor statificați încă nu s'a ordonanțat până nu se vor prezenta statele cari se vor întocmi la anchetele convocate cu ordinul Nr. 948—1922.

*

Un fapt îmbucurător este, că On. Minister al instrucțiunii a delegat pe dl *A. Ioanoviciu*, directorul școlii Nr. 2. din București, ca luând contact cu învățătorii din Ardeal, să studieze organizația școlii noastre. Dsa a vizitat mai multe școli din Oradea-Mare, unde — credem — va fi câștigat impresii bune. Asupra acestei vizite vom reveni.

SFATURI ȘI INDEMNURI.

Dascălul. Am primit articolul d-tale și l vom publica în numărul viitor sosindu ne prea târziu pentru acesta. Ne bucurăm foarte mult, când învățătorii noștri ne dau concursul și bazat pe experiența lor.

Regretăm însă faptul, că sunt foarte puțini aceștia. Când am pornit această revistă, aveam depînă convingere, că articolele învățătorilor noștri dela sate se vor îmbulzi la redacție . . . Ne-am înșelat însă. Regretul nostru este cu atât mai bazat, cu cât însumi cunosc în acest județ o seamă de învățători, la sate și la orașe, cari nu numai că au condei bun, dar au și autoritatea de a-și spune cuvântul în toate chestiunile ce privesc școala și pe ei.

Ce crezi, care să fie cauza tăcerii? Sunt învățătorii moleșiți, sau sunt preocupați de alte afaceri poate mai importante? Nu mi poți închipui un lucru mai important azi, decât ca fiecare învățător să-și spună părerile, să și expună opinia referitoare la reorganizarea învățământului, preocuparea supremă a tuturor oamenilor de școală.

Să fie oare indiferență?

Nu cred. Cunosc mai bine ambiția dascălului din Bihor și tocmai această împrejurare ni-a făcut să apelăm la colaborarea lor, când am scos aceasta revistă, menită să reprezinte nu numai o activitate, dar să contribuie la consolidarea școlii și învățământului românesc.

Nu ne pierdem însă rădejdea, că învățătorii noștri își vor ști da seamă de importanța acestei reviste și se vor grăbi să contribuie la munca adevărată, pe care am dori să o săvârșim.

Cuprinsul.

1. În jurul anchetei revizorilor . . .	(gh. t.)
2. Sufietul artistic al copilului . . .	T. N. Bobancu
3. Lecție practică la cl. IV . . .	Anghel P. Nicu
4. Ce poate face o școală normală . . .	**
5. Probleme frumoase . . .	E. Blanguérnon
6. Școala sufietului . . .	A. Munte
7. Partea oficială . . .	**
8. Informațiuni . . .	**
9. Sfaturi și îndemnuri . . .	**